

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ نماز؛ نماز جماعت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: زهرا

اگر امام جماعت به خاطر کمبود فضا، یک پله بالاتر از سایر نمازگزاران بایستد، آیا نمازشان صحیح است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۳/۴/۲۵

ایستادن امام در مکانی بالاتر از مأموم، جز به ضرورت یا برای تعلیم، جایز نیست؛ چراکه بر خلاف خشوع در نماز است و گونه‌ای خودنمایی در آن محسوب می‌شود، در حالی که خداوند به خشوع در نماز امر و از خودنمایی در آن نهی فرموده است. از این رو، روایت شده است: «كَانَ عَمَّارٌ بَنُ يَاسِرٍ بِالْمَدَائِنِ، فَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَتَقَدَّمَ عَمَّارٌ وَقَامَ عَلَى دُكَّانٍ يُصَلِّي، وَالنَّاسُ أَسْفَلَ مِنْهُ، فَتَقَدَّمَ حَذِيفَةُ، فَأَخَذَ عَلَى يَدَيْهِ، فَاتَّبَعَهُ عَمَّارٌ، حَتَّى أَنْزَلَهُ حَذِيفَةُ، فَلَمَّا فَرَغَ عَمَّارٌ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ لَهُ حَذِيفَةُ: أَلَمْ تَسْمَعْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: <إِذَا أَمَّ الرَّجُلُ الْقَوْمَ فَلَا يَقُمْ فِي مَكَانٍ أَرْفَعَ مِنْ مَقَامِهِمْ>؟ قَالَ عَمَّارٌ: لِذَلِكَ اتَّبَعْتُكَ حِينَ أَخَذْتَ عَلَى يَدَيَّ»^۱؛ «عمار بن یاسر در مدائن بود، پس نماز بر پا شد و عمار جلو رفت و بر روی سکویی ایستاد و نماز را شروع کرد در حالی که مردم پایین‌تر از او بودند، پس حذیفه جلو رفت و دست او را گرفت و او نیز همراهی کرد تا اینکه حذیفه پایینش آورد، پس چون عمار از نماز فارغ شد، حذیفه به او گفت: آیا نشنیدی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: <هرگاه کسی مردم را نماز می‌دهد، در مکانی بالاتر از آنها نایستد>؟ عمار گفت: به همین خاطر وقتی که دستم را گرفتی با تو همراهی کردم».

۱. سنن أبي داود، ج ۱، ص ۱۶۳؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۳، ص ۱۵۵؛ تاریخ بغداد للخطيب البغدادي، ج ۱، ص ۴۸۸؛ شرح السنة للبعوي، ج ۳، ص ۳۹۱

آری، ایستادن امام در مکانی بالاتر از مأموم، هرگاه به خاطر ضرورتی مانند تنگی جای یا ناهمواری زمین باشد، اشکالی ندارد؛ چراکه خداوند فرموده است: «قَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ»^۱؛ «برای شما چیزی که بر شما حرام ساخته را تبیین کرده است مگر چیزی که به آن ناگزیر می‌شوید» و فرموده است: «مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ»^۲؛ «برای شما در دین تنگنایی قرار نداده است» و در روایتی از اهل بیت آمده است: «إِنْ كَانَتْ أَرْضًا مَبْسُوطَةً وَكَانَ فِي مَوْضِعٍ مِنْهَا اِزْتِفَاعٌ، فَقَامَ الْإِمَامُ فِي الْمَوْضِعِ الْمُرْتَفِعِ، وَقَامَ مَنْ خَلْفَهُ أَسْفَلَ مِنْهُ، وَالْأَرْضُ مَبْسُوطَةٌ، إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مَوْضِعٍ مُنْحَدِرٍ فَلَا بَأْسَ»^۳؛ «اگر زمین هموار باشد و جایی از آن (به شکل طبیعی) برآمدگی داشته باشد، پس امام در جای برآمده بایستد و کسانی که پشت سرش هستند پایین‌تر قرار بگیرند و زمین هموار باشد، جز اینکه آن‌ها در جای شیب‌دار قرار گرفته باشند، اشکالی ندارد» و همچنین است ایستادن امام در مکانی بالاتر از مأموم برای تعلیم؛ زیرا روایت شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردم را بر روی منبر نماز داد و سپس فرمود: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا فَعَلْتُ هَذَا لِتَأْتُمُوا بِي وَلِتَعَلَّمُوا صَلَاتِي»^۴؛ «ای مردم! من این کار را تنها برای آن انجام دادم که به من اقتدا کنید و نمازم را بیاموزید».

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصورهاشمی خراسانی
 دفتر تبلیغات اسلامی خراسان

۱. الأنعام / ۱۱۹

۲. الحج / ۷۸

۳. الكافي للكليني، ج ۳، ص ۳۸۶؛ من لا يحضره الفقيه لابن بابويه، ج ۱، ص ۳۸۸؛ تهذيب الأحكام للطوسي، ج ۳، ص ۵۳

۴. الطبقات الكبرى لابن سعد، ج ۱، ص ۲۱۷؛ مسند ابن الجعد، ص ۴۳۰؛ مسند أحمد، ج ۳۷، ص ۵۱۳؛ صحيح البخاري، ج ۲، ص ۹؛ صحيح مسلم، ج ۲، ص ۷۴؛ سنن أبي داود، ج ۱، ص ۲۸۳؛ سنن النسائي، ج ۲، ص ۵۹